

PRÁVO:

Urči trestné právo:

- Jozef si pred jazdou na motorke nedal na hlavu prilbu s odôvodnením, že ide len do nasledujúcej ulice.
- Veroniku (17r.) nahovoril diler drog, aby mu pomáhala s predajom drogy na miestnych diskotékach. Na jednej ju prichytili.
- Jano sa so spolužiakmi zúčastnil pohrebu kamaráta. Prišli nevhodne oblečení a počas obradu sa smiali. Nakoniec ich museli dať vyviešť von so siene.
- traja kamaráti sa chceli zbaviť dlhov a tak sa rozhodli vykradnúť banku. Vtrhli dnu, ale neodniesli si žiaden lup, boli zneškodnení ochrankou.
- pán Ján využil niekoľkoročný pobyt svojho suseda v zahraničí a privlastnil si kus jeho pozemku, na ktorom si už stihol postaviť garáž.
- rozvedená matka dvoch detí už 2 roky nedostala výživné od exmanžela
- Tomáš bol prepustený z práce, neuniesol to, počkal si na bývalého šéfa a prešiel ho autom.

Urči rodinné právo:

- a/ živnostník má ručenie neobmedzené, to znamená, že za záväzky svojho podnikania ručí celým svojím majetkom
- b/ rodičia sú zodpovední za výchovu a výživu svojich detí
- c/ zamestnanec môže uzavrieť dohodu o hmotnej zodpovednosti najskôr v deň, keď dovŕši 18.
- d/ dedič zodpovedá za dlhy poručiteľa do výšky zdedeného majetku
- e/ manželia majú vzájomnú vyživovaciu povinnosť
- f/ delenie majetku po rozpade manželstva
- g/ výška výživného na deti po rozpade manželstva

Analyzujte príslušný novinový článok:

„Štrasburg – Slovensko včera na **Európskom súde pre ľudské práva** prehralo päť sporov a bude musieť poškodeným žalobcom zaplatiť 21 400 eur (asi 830-tisíc korún). Vo všetkých prípadoch ide o prietahy v súdnom konaní, čo je najčastejšia príčina slovenských prehier v Štrasburgu.

5 000 eur a náhradu súdnych trov 500 eur dostane Mária Palgutová. Jej spor o náhrady od človeka, ktorý pri autonehode zabil jej manžela, sa na slovenských súdoch ťahal deväť rokov. 4 000 eur a súdne náklady 500 eur zaplatí Slovensko matke a dcére Z.M. a K.P., ktoré sa sťažovali na prietahy v spore so starou matkou o výchovu vnučky. Spor sa ťahal takmer 15 rokov. Rovnaké odškodné i náhradu trov zaplatí Slovensko v prípade Márie Horváthovej, ktorá medzitým zomrela. Spor, v ktorom pokračovali jej dedičia, sa týkal prenájmu bytu, v ktorom žila s exmanželom a trval viac ako päť rokov. 4 000 eur dostane Helena Mažgútová. Súdila sa s firmou, ktorá na jej pozemku postavila budovu, spor trval viac ako šesť rokov. Marián Herger dostane 2 800 eur a náhradu nákladov 100 eur za spor o ukončenie nájmu bytu, ktorý sa na súdoch vliekol takmer osem rokov.“
/Denník SME, 18. 5. 2005/

Právo na život a eutanázia:

„Každý má právo na život. Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením. Trest smrti sa nepripúšťa.“
/Ústava SR/

„...príkladom toho, kam až môžu v Írsku zájsť pri obmedzovaní interrupcií, je spor, ktorý sa začal v prvých mesiacoch roku 1992. Štrnásťročné dievča otehotnelo pri znásilnení. Rodičia zamýšľali vycestovať s dcérou do Veľkej Británie, aby sa tam podrobila interrupcii. Keď sa o ich zámere dozvedel generálny prokurátor Írska, podal na Vrchný súd Írska žalobu,

ktorou si vymohol súdny zákaz vycestovania tehotnej. Ako právny základ pre toto rozhodnutie uviedol ústavný dodatok z roku 1983, ktorý ho zaväzuje brániť právo nenarodeného na život. Rodičia namietali, že ústava zaručuje právo na život aj ich dcére, a toto jej právo je vážne ohrozené, pretože sa viackrát vyjadrila, že sa zabije ak nedosiahne interrupciu. Vrchný súd vyslovil, že aj vtedy, keď je takmer isté, že tehotná zomrie, ak sa potrat nevykoná, právo plodu na život prevláda nad jej právom na život.

Toto rozhodnutie vyvolalo rozhorčenie nielen v Írsku, ale aj v Európe a severnej Amerike, kde sa právo na život nepriznáva plodu od počatia, ale až o niekoľko mesiacov neskôr, keď plod získa schopnosť prežiť aj bez matky (napríklad v inkubátore).“

/Občan a demokracia. s.192/

„Aktívna eutanázia je legálna v Holandsku, Belgicku, Luxembursku a v niekoľkých amerických štátoch.

Asistovaná samovražda, kde lekár priamo nepodá smrtiacu látku, je povolená napríklad vo Švajčiarsku, Francúzsku, či v Nemecku.“

/Denník SME, 7.4. 2011, s. 21/

„Dokument z rokovania účastníkov poradného zhromaždenia hodnostárov kresťanskej cirkvi (z roku 1980) i nová učebnica kresťanskej viery (katechizmus) hovoria v tejto súvislosti o zrieknutí sa „liečebnej tvrdošijnosti“. Zámerom prerušenia takýchto lekárskeho postupov nie je privodiť smrť, ale prijať jej neodvratnosť. Rozhodnúť sa musí sám pacient, ak je kompetentný....Snaha zmierňovať bolesť môže viesť k zvyšovaniu dávok liekov i za cenu skrátenia života. Takéto konanie môže byť podľa katolíckej cirkvi morálne, v súlade s ľudskou dôstojnosťou, ak smrť nie je chcenáale je iba predvídaná a tolerovaná ako nevyhnutnosť. Utišujúce prostriedky sú v takom prípade privilegovanou formou nezištnej lásky.“

/Občan a demokracia. s. 194/

Ochrana práv spotrebiteľa:

„pred 3 mesiacmi ste si kúpili topánky na ktorých sa vám rozlepila podrážka.“

-



Občianskoprávny problém:

„Pani L. je slobodná a bezdetná, v súčasnosti už na dôchodku. Má jedného brata, s ktorým má zlé vzťahy. Jej brat bol ženatý, ale rozviedol sa. Z manželstva má dnes už dospelého syna Petra. Pani L. navrhla synovcovi Petrovi, že mu prepíše svoj majetok s podmienkou, že dom môže ona ďalej užívať až do svojej smrti a že sa on bude o ňu v starobe a chorobe starať.“

Pracovná zmluva:**Zamestnávateľ:**

ABC a.s.
Prievozská 25
852 02 Bratislava
IČO: 123456789
a

Zamestnanec:

Ján Vážny
Nábrežná 14
841 01 Bratislava
r. č. 123456/7890

uzatvárajú túto

Pracovnú zmluvu

1. Dňa 1. júla 2010 nastupuje Ján Vážny do pracovného pomeru vo firme ABC, a.s. v Bratislave, Prievozská 25, 852 02 Bratislava ako vedúci údržby.
2. Pracovný pomer sa dojednáva na dobu neurčitú. Skúšobná doba sa dojednáva na tri mesiace.
3. Mzda vo výške 620,- EUR mesačne bude zamestnancovi vyplácaná na mieste práce vždy do 15. dňa nasledujúceho mesiaca. V prípade žiadosti o vyplácanie vo forme záloh bude vždy 4. deň v mesiaci vyplatená záloha a najneskôr 19. deň v mesiaci potom doplatok.
4. Práva a povinnosti spojené s výkonom práce vrátane mzdových podmienok boli zamestnancovi oznámené pre uzatvorením pracovnej zmluvy.
5. K povinnostiam zamestnávateľa v súvislosti s touto pracovnou zmluvou patrí hlavne pridelenie úloh podľa pracovnej zmluvy, vyplácanie mzdy za vykonanú prácu, vytváranie podmienok pre plnenie pracovných úloh a dodržiavanie ostatných podmienok stanovených právnymi predpismi.
6. Medzi povinnosti zamestnanca v súvislosti s touto pracovnou zmluvou patrí hlavne vykonávanie pridelených pracovných úloh osobne podľa pokynov zamestnávateľa v priebehu týždennej pracovnej doby a dodržiavanie povinností vyplývajúcich z pracovného pomeru.
7. Nárok na dovolenku zamestnanca sa riadi ustanovením § 103 Zákonníka Práce.
Výpovedné doby upravujú ustanovenia § 62 Zákonníka Práce.
Stanovenie týždennej pracovnej doby a jej rozvrhnutie upravujú ustanovenia § 85, § 86 až § 87, § 90, § 93 ZP.
8. Práva a povinnosti účastníkov tejto zmluvy sa riadia ustanoveniami Zákonníka práce a ďalšími pracovnoprávnymi predpismi.
9. Táto zmluva bola spísaná v dvoch vyhotoveniach, z ktorých jedno prevzal zamestnávateľ a druhé zamestnanec.

V Bratislave, dňa 20.06.2010

Ján Vážny
zamestnanec

ABC a.s.
zamestnávateľ

POLITOLÓGIA:

Urči prvky liberalizmu, konzervativizmu, socializmu:

ZA ĽUDÍ STANOVY Článok 2

Princípy, program a ciele činnosti:

- 1) ZA ĽUDÍ je stranou, ktorá vo svojej činnosti uplatňuje princípy: kultúrnosti prejavov slobodnej vôle a tvorivosti ľudí – občanov, ochrany a obrany ľudskej dôstojnosti a ľudských práv každého jednotlivca, podpory rozvoja a spolupráce občianskej spoločnosti, štátu a samospráv, a dôsledného uplatňovania zásad demokratického právneho štátu.
- 2) ZA ĽUDÍ je stranou, ktorá sa vo svojej činnosti hlási: k členstvu Slovenskej republiky v Európskej únii a Severoatlantickej aliancii, k základným princípom 17. novembra 1989: slobody a demokracie, rovnosti, zodpovednosti a dôsledného uplatňovania a ochrany ľudských práv,
- 3) ZA ĽUDÍ je stranou, ktorá programovo vo svojej činnosti presadzuje najmä:
 - a. hodnoty slobody, rovnosti, spravodlivosti a fungujúcej solidarity,
 - b. rozširovanie a ochranu spoločného európskeho priestoru slobody a bezpečia,
 - c. boj proti všetkým formám korupčného správania, klientelizmu a rozkrádaniu alebo nehospodárnemu užívaniu verejného majetku,
 - e. ochranu a podporu rodiny vo všetkých jej podobách ako základný pilier našej spoločnosti,
 - f. taký štát, ktorý je schopný tým najzraniteľnejším, s osobitným dôrazom na osoby so zdravotným znevýhodnením, ktorí sa z akýchkoľvek dôvodov a za rozličných okolností ocitli v situácii, v ktorej si nemôžu alebo nevedia pomôcť sami, túto podporu a pomoc poskytoval,
 - g. také politiky v ekonomickej oblasti, ktoré zabezpečia rast ekonomiky ako celku, podporia zamestnanosť

Stanovy politickej strany Sloboda a Solidarita

Článok II.

Program a ciele činnosti

Strana bude vo svojej činnosti presadzovať najmä:

- a) zvyšovanie osobnej slobody a zodpovednosti,
- b) znižovanie zasahovania verejnej správy do života jednotlivca,
- c) podporu spoločnosti založenej na rozmanitosti, rešpektovanie menšinových názorov a orientácií,
- d) zabezpečenie základnej solidarity v spoločnosti,
- e) zvyšovanie ekonomickej slobody a znižovanie štátneho prerozdelenia,
- f) orientáciu na hodnoty slobodného trhu a súkromného vlastníctva,
- g) znižovanie verejného dlhu a nezadlžovanie štátu,
- h) uprednostňovanie dlhodobého rozvoja ekonomiky pred populistickými politickými rozhodnutiami,
- i) orientáciu na etické hodnoty v spoločnosti a na aktívny boj s korupciou,
- j) zjednodušenie právnych noriem a zvyšovanie ich stability a vymožiteľnosti,
- k) zvyšovanie transparentnosti konania verejnej moci a efektívnosti nakladania s verejnými zdrojmi,
- l) obmedzenie bujnejšej byrokracie a zbytočných a škodlivých regulácií Európskej únie.

OEANO

Volebný program 2020:

- Posilnenie inštitúcií a ochrana oznamovateľov pri korupcii
- Navrhujeme sprísniť trestný zákon, aby nechránil skorumpovaných politikov a iných verejných funkcionárov, ak si iná osoba zaznamená ich (korupčný) ústny alebo iný prejav
- Navrhujeme zvýšiť nezávislosť a odpolitizovať Úrad pre verejné obstarávanie a jeho Radu. Navrhujeme upraviť zákony o územnej samospráve tak, aby sa zastupiteľstvám a ich orgánom vrátili právomoci pred rokom 2018, prípadne sa ešte posilnili
- Navrhujeme pravidlo, že štát nesmie od občanov alebo firiem vyžadovať potvrdenie, ktoré sám vydáva. Ak úrad potrebuje vyjadrenie iného úradu alebo aj súkromnej spoločnosti, vyžiada si ho sám
- Navrhujeme novelu Ústavy SR, ktorá zníži kvórum pre platnosť referenda na 25 % všetkých voličov. Okrem otázok, ktoré sú v rozpore s Ústavou SR, nebude možné vyhlásiť referendum ani vo veci skrátenia volebného obdobia NR SR
- Navrhujeme zaviesť zákonodarnú iniciatívu občanov (právo predložiť NR SR návrh zákona ako prílohu petície) v prípade, ak v petícii vyzbierajú 50-tisíc podpisov. Zároveň upravíme postup odôvodnenia petície podanej v NR SR splnomocneným zástupcom podpísaných osôb
- Navrhujeme novelu zákona o slobodnom prístupe k informáciám, aby sa sprístupňovali v elektronickej forme a otvorenom formáte
- Navrhujeme rozšíriť okruh povinných osôb, ktoré musia (podľa zákona o slobodnom prístupe) poskytovať všetky informácie, aj na obchodné akciové spoločnosti vlastnené štátom a samosprávou, ako aj na spoločnosti zriadené povinnými osobami
- Presadíme režim utajeného tehotenstva, počas ktorého bude mať žena nárok na nemocenské dávky a môže požiadať o utajený pôrod
- Navrhujeme zrušiť správne poplatky za elektronické služby, ktoré si podnikatelia alebo občania vybavujú cez digitálne služby štátu. Týmto krokom zároveň zrýchlime proces vybavenia
- Navrhujeme návrat zákona o hazardných hrách do podoby z roku 2011, aby umožnil obciam a mestám zakázať na svojom území výherné automaty aj bez petície.

STANOVY

SMER – SOCIÁLNA DEMOKRACIA

Článok 3

Programové ciele

SMER - sociálna demokracia je politická strana /v ďalšom texte len strana/, ktorá presadzuje princípy slobody, demokracie, rovnosti, sociálnej spravodlivosti, solidarity a environmentálnej zodpovednosti prostredníctvom parlamentnej a priamej demokracie. Pôsobí v rámci politického systému Slovenskej republiky i Európskej únie a hlási sa k myšlienkam a základným programovým cieľom Socialistickej internacionály a Strany európskych socialistov. Strana svoje všeobecné ciele konkretizuje v programových dokumentoch.“

Z volebného programu 2020: Zodpovedná zmena sa opiera predovšetkým o zmenu myslenia, postaveného na odbornosti, politickej stabilite, predvídateľnosti rozhodnutí, na dátach a faktoch a ich reálnej vykonateľnosti. Ide o zodpovedné dosahovanie výsledkov pre ľudí. Budovanie politického konsenzu na zásadných politických otázkach štátu. Budovanie sociálneho štátu a približovanie životnej úrovne k vyspelým sociálne orientovaným ekonomikám. Chceme zjednotené Slovensko, odmietame delenie na starých a nových, na dobrých a zlých. Iba zjednotená krajina sa v histórii posunula vpred. Odmietame nezodpovedné experimenty so spoločnosťou, jej vnútorný hodnotový rozvrat a vystavenie bezpečnostným hrozbám súčasného globálneho sveta.

STANOVY POLITICKÉHO HNUTIA SME RODINA – Boris Kollár

Článok II

Program Hnutia

Hnutie pri svojej činnosti presadzuje najmä nasledovné základné programové ciele:

1. podpora trvalo udržateľného zlepšovania životnej úrovne slovenských rodín,
2. presadzovanie politiky, ktorá uznáva hodnoty, ktorými sú najmä osobná sloboda, poctivosť, slušnosť a základná solidarita v spoločnosti,
3. vytváranie efektívne fungujúceho štátu s profesionálnou štátnou a verejnou službou,
4. presadzovanie boja proti kriminalite, korupcii a klientelizmu,
5. zlepšovanie postavenia SR v medzinárodnom priestore a efektívne presadzovanie ekonomických záujmov SR v zahraničí,
6. zvyšovanie miery otvorenosti štátu voči občanom,
7. zlepšenie vymožitelnosti práva prostredníctvom efektívnej činnosti súdnej moci v čo najkratších lehotách,
8. zabezpečenie čo najvyššej energetickej, potravinovej a surovínovej sebestačnosti SR,
9. zlepšenie podnikateľského prostredia a znižovanie administratívnej záťaže malých a stredných podnikateľov,
10. znižovanie daňového zaťaženia občanov a malých a stredných podnikateľov SR,
11. zlepšenie existujúceho vzdelávacieho systému a prechod na vzdelanostnú spoločnosť a ekonomiku,
12. zlepšenie poskytovania zdravotnej starostlivosti a odstraňovanie korupčného správania v oblasti zdravotníctva,
13. podpora súdržnosti občanov SR pri presadzovaní spoločných záujmov.

STANOVY ĽUDOVEJ STRANY NAŠE SLOVENSKO

Článok 2

Programové ciele ĽS Naše Slovensko

Udržiavať a prehlbovať charakter právneho a spravodlivého štátu i celej Európskej únie demokratickým systémom. Budovanie a prehlbovanie skutočného sociálneho, trhového a ekologicky orientovaného hospodárstva, založeného na súkromnom vlastníctve a podpore širokej podnikateľskej vrstvy. Zabezpečenie sociálnych istôt obyvateľstva. Udržiavanie a prehlbovanie trvalo slobodnej a zdravej spoločnosti, vrátane bezpečnostných istôt. V duchu spoločenských zásad a kresťanských tradícií sa stavať proti všetkým formám násilia a nespravodlivosti. Presadzovať trvalo udržateľný život na Zemi, s ohľadom na budúce generácie. Zabezpečiť prístup ku vzdelaniu všetkým, ktorí majú na to schopnosti a prejavia záujem. Presadzovať záujmy tradičných rodín, najmä viacdenných. Zoskupovať k volebným a iným politickým aktivitám všetky demokraticky zmýšľajúce sily, ktoré podporujú program ĽS Naše Slovensko.

Desatoro ĽS Naše Slovensko

ĽS Naše Slovensko je legálnou politickou stranou zaregistrovanou Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a preverenou Najvyšším súdom Slovenskej republiky. Od svojho založenia sa zákonnou cestou snaží zabrániť ďalšiemu rozkrádaniu Slovenska politikmi a sociálni prítivujúci sa na sociálnom systéme.

Pilirom programu strany je tzv. Desatoro Ľudovej strany Naše Slovensko. Cieľom tohto programu je zaviesť sociálnu spravodlivosť, presadiť rovnosť všetkých ľudí pred zákonom a obnoviť ekonomickú a strategickú sebestačnosť Slovenskej republiky pre blaho všetkých občanov.

1. Donútime politikov niesť zodpovednosť za svoje rozhodnutia tak, aby vysoká politika viac nebola najorganizovanejšou zločineckou profesiou. Zavedieme trestný postih politikov a vysokých štátnych úradníkov za zneužitie právomoci, a to aj z nebanlivosti. Prijmeme zákony na preukazovanie pôvodu majetku. Rozkradnutý majetok navrátime do vlastníctva štátu. Trestný a väzenský systém sprísňime tak, aby si každý dobre rozmyslel, či bude krádnuť a lupiť.
2. Cestu k prosperite vidíme v rozumnom hospodárení a nie v neustálom zvyšovaní daní. Prehodnotíme štátne výdavky s cieľom prijať vyrovnaný štátny rozpočet. Sociálnu politiku postavíme na princípe zásluhovosti a odstránime zvýhodňovanie asociálov pred slušnými ľuďmi. Tým, ktorí odmietnu pracovať, nedáme zadarmo vôbec nič – žiadne domy, dávky ani príspevky.
3. Platy politikov a vysokých štátnych úradníkov stanovíme v závislosti od minimálnej mzdy. Počet poslancov NR SR znížime zo súčasných 150 na 100. Sfunkčnime referendum. Zrušíme zbytočné štátne úrady. Zrušíme financovanie politických strán a mimovládnych organizácií zo štátneho rozpočtu.
4. Všetkým umožníme pracovať. Nezamestnaných zapojíme aj do prác, ktoré doteraz predražené vykonávali súkromné firmy (výsadba stromov, výstavba a oprava bytov, škôl, nemocníc, ciest a inej infraštruktúry). Minimálnu mzdu a dôchodky určíme v závislosti od odpracovaných rokov a náročnosti práce. Dôchodkový vek ústavným zákonom stanovíme na 60 rokov.
5. Zastavíme privatizáciu zdravotníctva a presadíme jednu štátnu zdravotnú poisťovňu. Záchranú službu a nemocničné laboratória vrátime naspäť do rúk štátu. Zvýšime kompetencie zdravotným sestrám, zabezpečíme špecialistov aj na vidiek a zvýšime prevenciu pred ochoreniami. Pre tých, ktorí si platia zdravotné poistenie, zrušíme doplatky za predpísané lieky.
6. Výchovu a vzdelávanie mládeže postavíme na tradičných národných a kresťanských princípoch a hodnotách. Navrátime učiteľom autoritu a dôstojnosť. Sieť škôl prispôbime trhu práce, podporíme praktické odbory a zrušíme normatívne financovanie škôl. Zavedieme pravidelné protidrogové testy na základných a stredných školách.
7. Obnovíme potravinovú, hospodársku a energetickú sebestačnosť Slovenskej republiky. Zabránilme cudzincom skupovať slovenskú pôdu a zvýšime dotácie pre poľnohospodárov. Odstránime zvýhodňovanie zahraničných podnikateľov pred slovenskými a postupným znížením úľny zrušíme DPH. Zvýšime ochranu prírody a zastavíme drancovanie lesov. Zvýhodníme používanie alternatívnych palív v individuálnej a hromadnej osobnej doprave.
8. Slovenské záujmy stavíme nad diktát Bruselu, a preto odmietame obmedzovanie suverenity členských štátov Európskej únie, ako aj projekt Spojených štátov európskych. Nikdy nepodporíme akúkoľvek formu štátnej pomoci súkromným bankám a nezodpovedným cudzím vládam. Sprísňime kontrolu nelegálneho zamestnávania cudzincov a imigračnú politiku.
9. Nedopustíme narušenie územnej celistvosti SR a posilíme obranný potenciál vlasti. Presadíme vystúpenie Slovenska zo zločineckého paktu NATO a slovenských vojakov stiahneme z okupačných zahraničných misií. Záujemcom umožníme získať dobrovoľný vojenský výcvik. Zachováme právo na legálnu zbraň. Hranicu trestnej zodpovednosti znížime na 12 rokov.
10. Za manželstvo budeme vždy pokladať len zväzok muža a ženy. Slušné rodiny podporíme bezročnými mládomanželskými pôžičkami zo štátnej banky a možnosťou získať štátny byt. Odmietame registrované partnerstvá, adopciu detí homosexuálmi aj propagáciu sexuálnych úchyľiek.



Ukážky volebných zákonov v SR (urči konkrétny druh volieb a volebný systém):

Ukážka A:

§ 42

(1) Ústredná volebná komisia zisťuje, koľko platných hlasov celkove bolo odovzdaných pre každú politickú stranu a koalíciu.

(2) Ústredná volebná komisia ďalej zistí,

a) ktoré politické strany získali menej ako päť percent z celkového počtu odovzdaných platných hlasov,

b) ktoré koalície zložené z dvoch alebo troch politických strán získali menej ako sedem percent z celkového počtu odovzdaných platných hlasov,

c) ktoré koalície zložené najmenej zo štyroch politických strán získali menej ako desať percent z celkového počtu odovzdaných platných hlasov.

Ukážka B:

§ 16

(1) Kandidátne listiny pre voľby do obecného (mestského) zastupiteľstva podávajú politické strany, a to osobitne za každý volebný obvod, a nezávislí kandidáti.

§ 31

(4) Po prevzatí obálky a hlasovacích lístkov volič vstúpi do priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov. V tomto priestore volič vloží do obálky jeden hlasovací lístok pre voľby do obecného (mestského) zastupiteľstva a jeden hlasovací lístok pre voľby starostu obce (primátora). Na hlasovacom lístku pre voľby do obecného (mestského) zastupiteľstva zakrúžkovaním poradových čísel označí kandidátov, pre ktorých hlasuje. Volič môže zakrúžkovať najviac taký počet kandidátov, aký má byť v príslušnom volebnom obvode zvolený. Na hlasovacom lístku pre voľby starostu obce (primátora) zakrúžkovaním poradového čísla označí kandidáta, pre ktorého hlasuje.

§ 44

(1) Za poslancov obecného (mestského) zastupiteľstva sú zvolení kandidáti, ktorí získali vo volebnom obvode najväčší počet hlasov.

4) Za starostu obce (primátora) je zvolený ten kandidát, ktorý získal najväčší počet platných hlasov. Pri rovnosti hlasov sa vykonajú nové voľby.

Ukážka C:

§ 1

(2) Poslanci Európskeho parlamentu sú volení na päťročné volebné obdobie, ktoré začína plynúť dňom začiatku prvej schôdze Európskeho parlamentu po vykonaných voľbách.

§ 13

(1) Kandidátnu listinu doručí politická strana registrovaná podľa osobitného zákona prostredníctvom svojho splnomocnenca v dvoch rovnopisoch a v elektronickej forme najneskôr 65 dní pred dňom volieb zapisovateľovi Ústrednej volebnej komisie.

(2) Politické strany sa môžu dohodnúť na podaní spoločnej kandidátnej listiny a utvoriť koalíciu.

Ukážka D:

§ 11

(1) Návrh na kandidáta na funkciu prezidenta musí obsahovať:

a) meno, priezvisko a akademický titul kandidáta,

- b) vek a rodné číslo kandidáta,
- c) povolanie kandidáta,
- d) adresu trvalého pobytu kandidáta,
- e) vyhlásenie kandidáta o tom, že súhlasí so svojou kandidatúrou a že spĺňa podmienky na zvolenie za prezidenta.

(2) Predseda Národnej rady Slovenskej republiky preskúma do siedmich dní od doručenia návrhu na kandidáta na funkciu prezidenta, či návrh obsahuje zákonom ustanovené údaje; pri petícii preskúmava, či spĺňa náležitosti podľa odseku 1, ako aj to, či petícia spĺňa požiadavky ustanovené osobitným zákonom a či z každého petičného hárku je zrejmé, že ide o petíciu za určitého kandidáta. Ak návrh spĺňa podmienky ustanovené zákonom, predseda NRSR návrh prijme; inak ho odmietne. Oznámenie o prijatí alebo o odmietnutí návrhu predseda NRSR doručí do 24 hodín kandidátom na funkciu prezidenta na adresu, ktorú kandidát uvedie, inak na adresu jeho trvalého pobytu.

Ukážka E:

§ 14

(1) Kandidátne listiny pre voľby do zastupiteľstva môžu podávať osobitne za každý volebný obvod politické strany a nezávislí kandidáti.

§ 29

(3) Po prevzatí obálky a hlasovacích lístkov vstúpi volič do priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov. V tomto priestore vloží volič do obálky jeden hlasovací lístok pre voľby do zastupiteľstva a jeden hlasovací lístok pre voľby predsedu. Na hlasovacom lístku pre voľby do zastupiteľstva zakrúžkovaním poradových čísiel označí kandidátov, pre ktorých hlasuje. Volič môže zakrúžkovať najviac taký počet kandidátov, aký má byť v príslušnom volebnom obvode zvolený. Na hlasovacom lístku pre voľby predsedu zakrúžkovaním poradového čísla označí kandidáta, pre ktorého hlasuje.

Rozlíšte nižšie uvedené politické strany podľa ich politického vplyvu:

1. *Kresťanskodemokratické hnutie (KDH)*
2. *Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti (OĽaNO)*
3. *Ľudová strana – Hnutie za demokratické Slovensko (ĽS-HZDS)*
4. *MOST-HÍD*
5. *VLAST'*
6. *Komunistická strana Slovenska (KSS)*
7. *SME RODINA – Boris Kollár*
8. *Sloboda a Solidarita (SaS)*
9. *Slovenská demokratická a kresťanská únia - Demokratická strana (SDKÚ-DS)*
10. *Slovenská národná strana (SNS)*
11. *SMER - sociálna demokracia (SMER-SD)*
12. *ZA ĽUDÍ*
13. *Kotlebovci – Ľudová strana Naše Slovensko (ĽS Naše Slovensko)*
14. *Strana zelených Slovenska*
15. *Progresívne Slovensko (PS)*

Ústavnoprávny vývoj (určí o akú ústavu sa jedná):

Ukážka A:

Čl. 61

(1) Na čele štátu je prezident republiky, volený Národným zhromaždením ako predstaviteľ štátnej moci.

(2) Prezident republiky sa zodpovedá z výkonu svojej funkcie Národnému zhromaždeniu.

Čl. 63

(1) Prezidentom republiky môže byť zvolený občan voliteľný za poslanca Národného zhromaždenia. Zvolený je ten, za ktorého sa vyslovia najmenej tri pätiny poslancov NZ.

(2) Prezident republiky je volený na obdobie päť rokov.

Čl. 64

Prezident republiky skladá pred Národným zhromaždením tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosťsocialistickej republike a veci socializmu. Svoje povinnosti budem vykonávať podľa vôle ľudu a záujme ľudu, budem dbať na blaho republiky a zachovávať ústavu a ostatné zákony socialistického štátu.“

Ukážka B:

Čl.101

(1) Hlavou republiky je prezident. Prezident reprezentuje republiku navonok i dovnútra a svojím rozhodovaním zabezpečuje riadny chod ústavných orgánov. Prezident vykonáva svoj úrad podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie je viazaný príkazmi.

(2) Prezidenta volia občania .. republiky v priamych voľbách tajným hlasovaním na päť rokov

Čl.103

(1) Za prezidenta možno zvoliť každého občana ... republiky, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady a v deň voľby dosiahol vek 40 rokov.

(2) Tá istá osoba môže byť zvolená za prezidenta najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.

Čl.104

(1) Prezident skladá pred Národnou radou do rúk predsedu Ústavného súdu tento sľub:

"Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť republike. Budem dbať o blaho slovenského národa, národnostných menšín a etnických skupín žijúcich v.... republike. Svoje povinnosti budem vykonávať v záujme občanov a zachovávať i obhajovať ústavu a ostatné zákony."

Čl.106

(1) Prezidenta možno odvolať z funkcie pred skončením volebného obdobia ľudovým hlasovaním. Ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta vyhlasuje predseda NR na základe uznesenia NR prijatého najmenej trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov NR

Čl.107

Prezidenta možno stíhať iba za úmyselné porušenie ústavy alebo za vlastizradu. O podaní obžaloby na prezidenta rozhoduje NR... Odsudzujúce rozhodnutie Ústavného súdu znamená stratu funkcie prezidenta a spôsobilosti túto funkciu opätovne získať.

Ukážka C:

§ 31

(1) Prezidenta republiky volí snem.

(2) Za prezidenta môže byť zvolený štátny občan, ktorý je voliteľný do snemu a v deň voľby má aspoň 40 rokov.

(3) Tú istú osobu možno len dva razy za sebou voliť za prezidenta.

§ 33

(1) Funkčné obdobie prezidenta republiky trvá sedem rokov a začína sa dňom zloženia prisahy.

§ 34

Prezident republiky ujíma sa svojho úradu pred snemom touto prisahou:

„Prisahám na Boha Všemohúceho a Vševedúceho, že ako prezident republiky budem verným strážcom ústavy a zákonov, že budem mať vždy pred očami mravné a hmotné povznesenie ľudu a povediem štát tak, aby sa v ňom uplatňoval duch kresťanskej lásky a spravodlivosti. Tak mi Pán Boh pomáhaj!“

§ 39

(1) Prezident nie je zodpovedný za výkon svojej funkcie.

(2) Prezidenta môže počas jeho funkčného obdobia trestne stíhať Štátna rada na obžalobu snemu len pre vlastizradu. Trestom môže byť strata úradu prezidentského a strata spôsobilosti tohto úradu znovu nadobudnúť.

Ukážka D:

§ 56

1. Prezident republiky je volený Národným zhromaždením.

2. Voleným môže byť štátny občan republiky, ktorý je voliteľný do poslaneckej snemovne a dosiahol 35 rokov.

§ 58

2. Volebné obdobie trvá 7 rokov.

4. Nikto nemôže byť viac ako dva krát po sebe zvolený..... toto ustanovenie sa nevzťahuje na prvého prezidenta republiky.

§ 65

Prezident republiky sľubuje pred Národným zhromaždením na svoju česť a svedomie, že bude dbať blaha republiky a ľudu a riadiť sa ústavnými a inými zákonmi.

§ 66

Prezident republiky nie je zodpovedný za výkon svojej funkcie. Za jeho prejavy súvisiace s úradom prezidenta zodpovedná je vláda.

§ 67

1. Trestne môže byť stíhaný len pre vlastizradu a to pred senátom na obžalobu poslaneckej snemovne. Trestom môže byť len strata prezidentského úradu a nemožnosť jeho opätovného získania neskôr.

§ 72 Prezident republiky stanoví, ktorý z členov vlády riadi jednotlivé ministerstvo.

Ukážka E:

§ 67

(1) Za prezidenta Republiky možno voliť každého občana, ktorý je voliteľný do Národného zhromaždenia a dovŕšil 35 rokov.

(2) Prezidentovým hlavným sídlom je Praha.

§ 68

(1) Prezidenta Republiky volí Národné zhromaždenie

§ 69

(1) Volebné obdobie trvá sedem rokov

§ 70

(1) Nikoho nemožno zvoliť viac než dva razy za sebou

(2) Tieto ustanovenia sa nevzťahujú na druhého prezidenta republiky.

§ 75

Prezident Republiky skladá pred Národným zhromaždením tento sľub:

„Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem konať svoje povinnosti v duchu ľudovodemokratického zriadenia podľa vôle ľudu a v záujme ľudu, dbať o blaho republiky a zachovávať ústavné a iné zákony.“

§ 78

(1) Prezidenta možno trestne stíhať len pre vlezradu. Obžalobu na prezidenta podáva predsedníctvo Národného zhromaždenia, súdi ho Národné zhromaždenie. Trestom môže byť len strata prezidentského úradu a spôsobilosti nadobudnúť neskôršie znova tento úrad.

Urči formu vlády:

- 1) prezident je volený priamo a sám si zostavuje vládu a vyberá ministrov, ktorých môže aj kedykoľvek odvolať.*
- 2) premiér môže nechať rozpustiť parlament, ak cíti, že v ňom stratil podporu.*
- 3) premiérom sa stáva víťaz volieb, vláda je tvorená víťaznou stranou a je veľmi početná, má okolo 100 členov, najvýznamnejší tvoria kabinet, ktorý má okolo 20 členov, krajinu riadi premiér a kabinet, kráľovná je len žijúcim symbolom štátu.*
- 4) prezident je volený priamo, má právo veta, reprezentuje krajinu navonok, zákony schvaľuje parlament, ktorý môže prezidentovo veto prehlasovať.*
- 5) prezident je volený priamo, je nezávislý od parlamentu, menuje premiéra, ktorý je zodpovedný parlamentu, prezident môže kedykoľvek prevziať právomoci premiéra a podieľať sa na činnosti vlády, kompetencie parlamentu sú obmedzené v prospech exekutívy.*
- 6) hlavné slovo v krajine má parlament, ktorý prijíma zákony, hlasuje o dôvere vláde a volí aj prezidenta, ktorý má reprezentatívnu funkciu.*
- 7) silné postavenie ľudu, ktorý „ľudovou iniciatívou“ môže odhlasovať zákon bez parlamentu.*

Formy štátu z hľadiska územnoorganizačnej štruktúry:

- 1) „K silne decentralizovaným štátom Európy pribudlo Španielsko, kde sa vytvorili autonómne celky, napr. Katalánsko, Andalúzia, Baskicko. Španielsko sa delí na 17 autonómnych spoločenstiev a dve autonómne mestá.“*
- 2) „Poľská republika sa od roku 1999 administratívne delí na vojvodstvá, okresy a obce.“*
- 3) „Nemecký štát je v základnom zákone zakotvený ako spolkový štát, zložený – po zjednotení Nemecka – zo 16 krajín a slobodných miest.“*
- 4) „Rakúska republika je spolkový štát. Je zložená z 9 spolkových krajín.“*
- 5) „Spojené Kráľovstvo sa skladá so 4 autonómnych krajín – Anglicka, Walesu, Škótska a Severného Írska. Všetky okrem (zatiaľ) Anglicka majú od 90-tych rokov vlastné krajinské parlamenty a vlády na čele s tzv. Prvým ministrom a tešia sa rôznej miere autonómie. Hoci Anglicko ešte svoj parlament nemá, zaužívalo sa, že sa v londýnskom parlamente poslanci ostatných území pri hlasovaní týkajúcich sa len Anglicka, zdržujú hlasovania.“*

SOCIOLÓGIA:

Typy rodiny:

Ukážka A: „Dievčatá z kmeňa Najar v Indii musia v čase dospievania vystriedať niekoľkých milencov. Ak otehotnejú, jeden alebo viacerí milenci uznajú svoje otcovstvo a zaplatia výdavky spojené s narodením dieťaťa. Potom už nemajú voči dievčaťu ani dieťaťu žiadne povinnosti. Dievča s dieťaťom zodpovednosť za výchovu dieťaťa preberá jej brat. Pôvod detí sa tu neodvodzuje od otca, ale od strýka.“

Ukážka B: „Tradičná japonská domácnosť pozostávala z 3 a viacerých spoločne žijúcich generácií. Dnes sú moderné mestské domácnosti tvorené len rodičmi a ich deťmi. Starí rodičia žijú oddelene. Vplyv tradícií sa prejavuje v tom, že od muža sa čaká, že finančne zabezpečí rodinu a žena sa stará o domácnosť a deti. Výchova detí je veľmi tolerantná až do nástupu do školy, potom sú podriadené tvrdej disciplíne. Chlapci a dievčatá sa vzdelávajú oddelene.

Manželstvá bývajú buď dohodnuté alebo uzavreté z lásky. Žena pred vydajom môže pracovať, nikdy však nedosahuje vyššie pozície. Po vydaji je doma do doby, kým deti odrastú. Pri návštevách nehovorí, len sa pozdraví a objaví sa len pri obsluhovaní.“

EKONÓMIA:

Vyberte najvhodnejšiu formu podnikania v SR a svoj výber obhájte:

„Traja podnikatelia sa pripravujú na podnikanie. Chcú podnikat' v oblasti predaja nehnuteľností a pozemkov založením realitnej kancelárie. Sú pripravení vložiť do podnikania tieto vklady:

Tekolský – nepeňažný vklad v podobe poskytnutia priestorov nehnuteľnosti, ktorú vlastní. Ich hodnotu určil znalec na 4980€. Tekolský má ešte aj svoju vlastnú firmu.

Hronský poskytne vklad 23 236€ a chce sa venovať podnikaniu ako svojmu hlavnému zamestnaniu. Najviac skúseností s predajom má práve Hronský.

Bezáková poskytne počítač (1493,73€), programové vybavenie (829,85€) a vklad 3983€. Má maloleté deti, ktoré si vyžadujú každodennú starostlivosť a navyše sa nechce vzdať svojho pôvodného povolania.

Chcú zamestnať jednu účtovníčku a jedného profesionálneho realitného agenta.

Predpokladaný ročný obrat je 664 000€.“

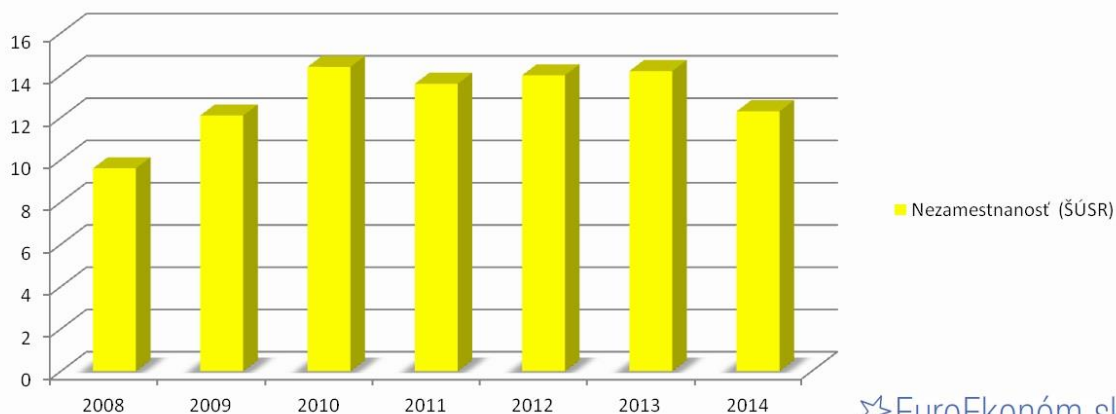
- podnikatelia sa rozhodujú hlavne medzi dvoma právnymi formami podnikania. Ktorými?

Vývoj ukazovateľov reálnej ekonomiky Slovenskej republiky v období r. 2008 – 2014.

Makroekonomický ukazovateľ (zdroj)	Jednotky	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hrubý domáci produkt SR (ŠÚSR)	mld. EUR	64,8	63,3	65,91	68,97	71,1	72,13	74,655
Hrubý domáci produkt (MFSR)	mld. EUR	65,4	63,3	65,91	68,97	71,1	72,13	74,655
Ročná zmena HDP (MFSR)	%	5,4	-5,3	4,8	2,7	1,6	1,4	2,6
Miera nezamestnanosti v SR (NBS)	%	3,5	12,1	14,4	13,6	14	14,2	12,3
Spotrebiteľské ceny CPI (NBS)	%	4,4	0,9	0,7	4,1	3,7	1,5	-0,1
Nezamestnanosť (ŠÚSR)	%	9,6	12,1	14,4	13,6	14	14,2	12,3
Inflácia (HICP) (ŠÚSR)	%	3,9	0,9	0,7	4,1	3,7	1,5	-0,1
Priemerná mesačná nominálna mzda (ŠÚSR)	EUR	723	744,5	769	786	805	824	837
Ročná miera inflácie (MFSR)	%	4,6	0,9	0,7	4,1	3,7	1,5	-0,1



Nezamestnanosť SR (ŠÚSR) (%)

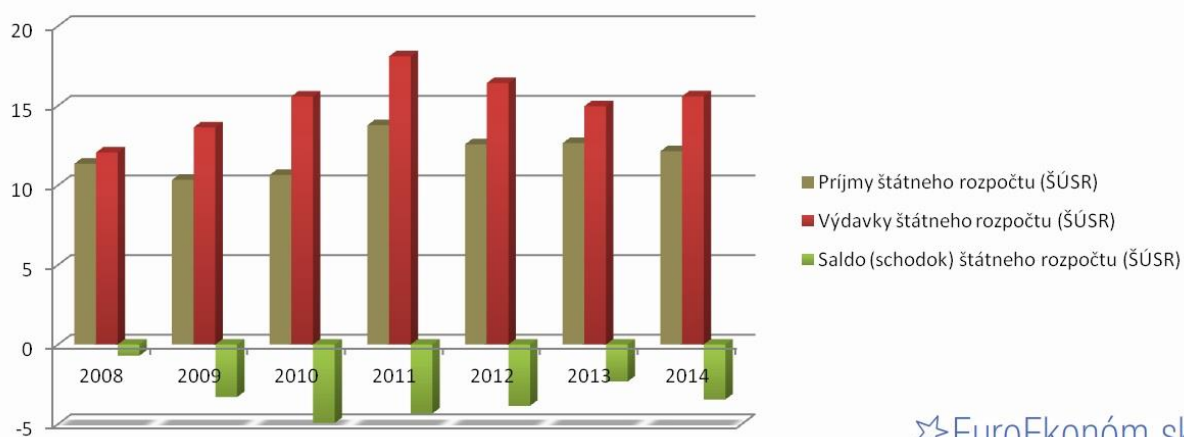


Štátny rozpočet Slovenskej republiky v období od roku 2008 do roku 2014.

Makroekonomický ukazovateľ (zdroj)	Jednotky	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Príjmy štátneho rozpočtu (NBS)	mld. EUR	11,352	10,34	10,65	13,77	12,57	12,65	12,14
Výdavky štátneho rozpočtu (NBS)	mld. EUR	12,057	13,64	15,58	18,1	16,42	14,97	15,59
Saldo (schodok) štátneho rozpočtu (ŠÚSR)	mld. EUR	-0,704	-3,3	-4,93	-4,33	-3,85	-2,32	-3,45
Vývoj deficitu štátneho rozpočtu (ŠÚSR)	% z HDP	1	8	7,7	5,1	4,4	2,8	2,66
Rozpočtový deficit verejnej správy (MFSR)	mld. EUR	-0,7	-5	-5	-3,5	-3,1	-2	-2,2
Rozpočtový deficit verejnej správy k HDP (MFSR)	% z HDP	-1	-8	-7,7	-5,1	-4,4	-2,8	-2,66
Hrubý verejný dlh (MFSR)	mld. EUR	-18,6	-22,3	-27	-29,9	-37	-40	-41,3
Hrubý zahraničný dlh (MFSR)	mld. USD	-48,6	-65,3	-65,8	-68,8	-70,9	-82,3	-86,26



Vývoj štátneho rozpočtu SR (mld. EUR)



Inflácia:

Makroekonomický ukazovateľ (zdroj)	Jednotky	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Inflácia (HICP) (ŠÚSR) %		3,9	0,9	0,7	4,1	3,7	1,5	-0,1
Priemerná mesačná nominálna mzda (ŠÚSR)	EUR	723	744,5	769	786	805	824	837
Ročná miera inflácie (MFSR) %		4,6	0,9	0,7	4,1	3,7	1,5	-0,1

- b) V priloženom grafe určite jednotlivé fázy hospodárskeho cyklu.**
- vysvetlite vzťah medzi jednotlivými fázami cyklu a infláciou.



Analýzou ukážok určíte správny typ ekonomiky:

„.....väčšina ľudí sa venuje základným činnostiam v poľnohospodárstve alebo love. Tovary a služby, produkované týmto systémom, majú tendenciu nemeniť sa mnoho rokov. Málo sa vyrába a väčšina ľudí žije na hranici životného minima. V lepšom období, keď je úroda dobrá, prebytky sa rozdeľujú podľa tradícií. Napríklad najväčšiu časť dostane náčelník alebo veľkí majitelia pôdy, ostatok sa rozdelí tradične podľa zvyku ...“

„Hospodárstvo Slovenskej republiky sa zakladá na princípoch sociálne a ekologicky orientovanej trhovej ekonomiky. Slovenská republika chráni a podporuje hospodársku súťaž.“
/Ústava SR/

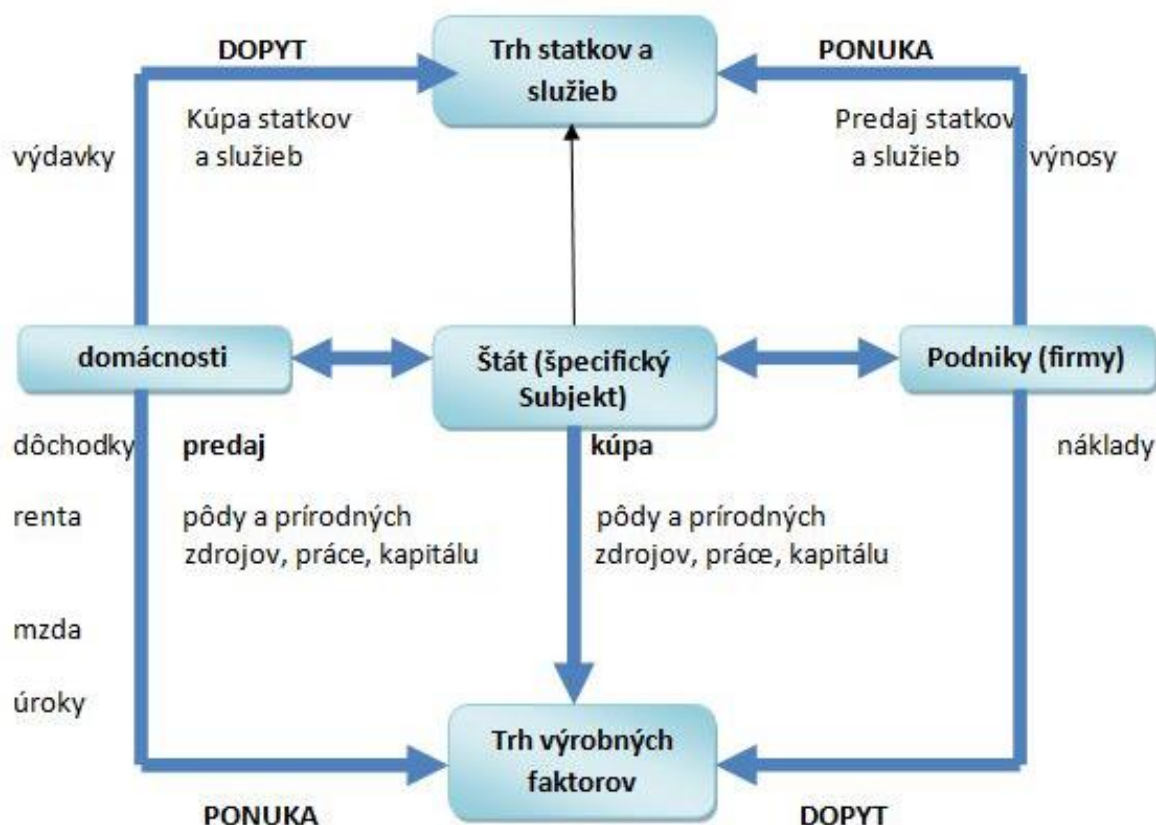
.....Adam Smith odôvodnil prečo systém voľného trhu neupadne do chaosu a neporiadku. Preslávila ho jeho formulácia tzv. **neviditeľnej ruky trhu**: „Každý jednotlivec sa snaží využiť svoj kapitál tak, aby vyrobil čo najväčšiu hodnotu. Obyčajne pritom nezamýšľa podporovať verejný záujem, a ani nevie, v akej miere ho podporuje. Sleduje len svoj vlastný záujem, svoje vlastné výhody. Pritom ho akási neviditeľná ruka vedie k cieľu, na ktorý vôbec nepomýšľal. Tým, že má pred sebou len svoj vlastný záujem, slúži záujmom spoločnosti účinnejšie, než keď sa o to vedome usiluje.“
/Samuelson, P.A., Nordhaus, W.D.: Ekonomia I., s. 53/

„Ekonomickým základom ČSSR je socialistická hospodárska sústava, ktorá vylučuje akúkoľvek formu vykorisťovania človeka človekom.

Socialistické spoločenské vlastníctvo má dve základné formy: štátne vlastníctvo, ktoré je vlastníctvom všetkého ľudu a družstevné.

Celé národné hospodárstvo je riadené štátnym plánom....“

/Ústava ČSSR/

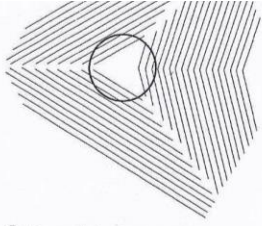


PSYCHOLÓGIA:

„Rubinova váza“



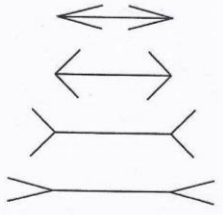
Optické klamy:



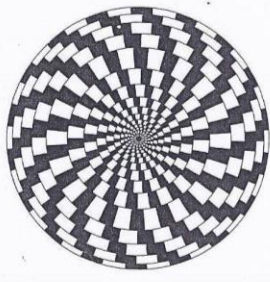
7 To uprostřed rozhodně nemůže být kruh...



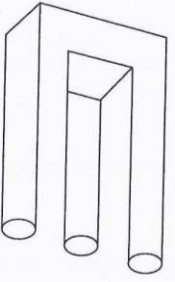
8 Která část přímky od směrem červeného bodu je delší – pravá, nebo levá?



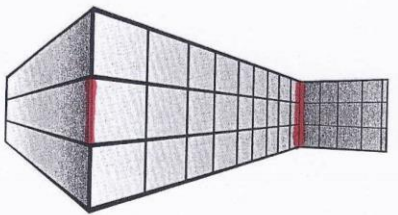
9 Která čára je nejdelší?



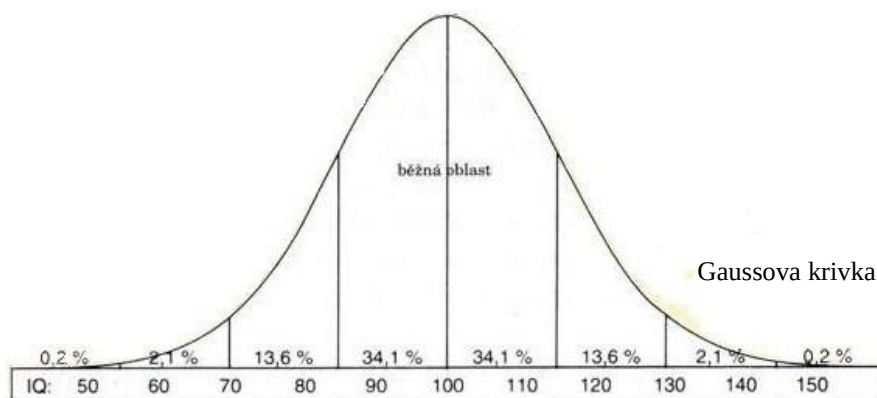
10 Zvládnete „dojet“ hrotem tužky od kraje až do středu spirály? ☺



11 Podivná vidlice. Zakrytím horní poloviny uvidíte, že má tři hroty; zakrytím dolní poloviny zjistíte, že může mít jen hroty dva.



10 Müller-Lyerova iluze v perspektivě – určete, která ze dvou oranžových přímek je delší.



Ukážka č. 2:

Stupeň IQ:

- | | |
|------------------|--|
| 1. nižší jako 20 | Idiocia |
| 2. 20-49 | Imbecilita |
| 3. 50-69 | Debilita |
| 4. 70-79 | hraničné pásmo medzi rozumovou zaostalosťou a normou |
| 5. 80-89 | podpriemerná inteligencia |
| 6. 90-109 | priemerná inteligencia |
| 7. 110-119 | nadpriemerná inteligencia |
| 8. 120-139 | vysoká /vysoko nadpriemerná/ inteligencia |
| 9. 140 a viac | veľmi vysoká inteligencia /genialita/ |

Psychologické disciplíny:

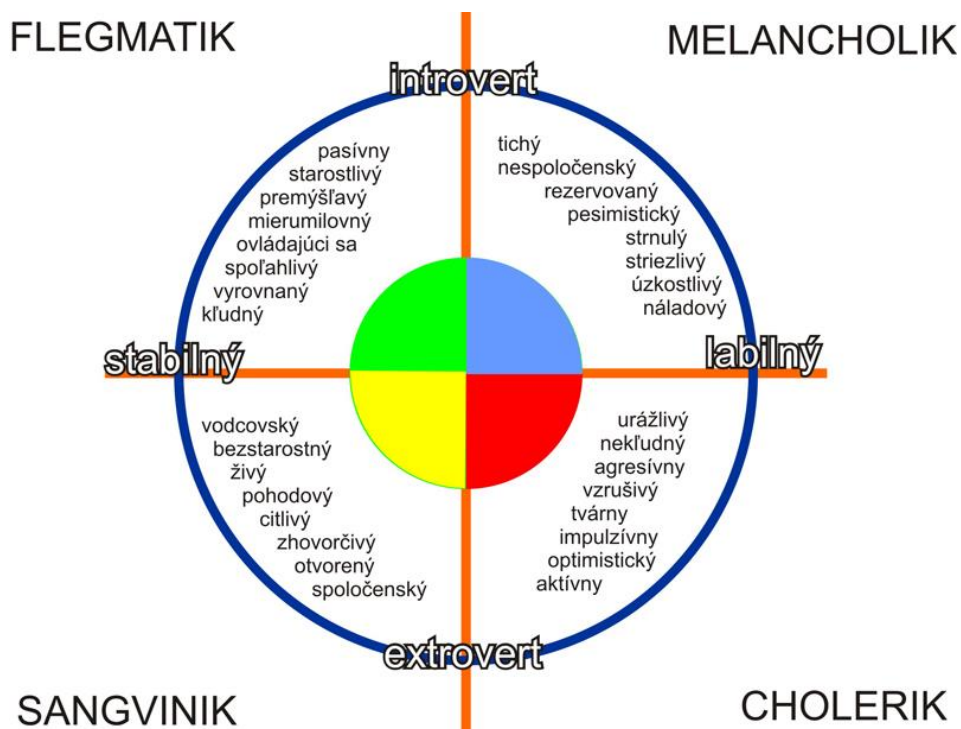
Ukážka A: „Na Slovensko prišla veľká nadnárodná firma. Objedná si preto služby psychológa, aby im pomohol vybrať vhodného zamestnanca. Potrebujú manažéra, ktorý má už patričnú prax v odbore, je ambiciózny, tvorivý, flexibilný, zvláda pracovný tlak a dokáže motivovať a riadiť ostatných zamestnancov.“

Ukážka B: „Lukáš zmenil školu. Prestúpil na výberové gymnázium do iného mesta. Po mesiaci si rodičia všimli, že sa zhoršil v správaní doma a aj v prospechu v škole. Jeho správanie súviselo s jeho zaostávaním za spolužiakmi. Predtým vystačil so svojou dobrou pamäťou, no teraz si už z hodiny na hodinu nedokázal toľko zapamätať – učiva bolo viacej a on sa musel rodičom priznať, že nerozumie písanému textu. Rodičia ho zobrali k psychologičke...“

Ukážka C: „Psychológ Jean Piaget rozlišuje vo vývoji ľudského myslenia 4 vývojové štádiá:

- | | |
|---------------------------------------|--|
| - senzomotorické štádium /do 2 rokov/ | - štádium konkrétnych operácií /7 – 11/ |
| - predoperačné štádium /2 – 7/ | - štádium formálnych operácií /od 11 rokov/“ |

Obrázok č. 1:



Obrázok č. 2:

